

MAROSI GYULA
Szeretve tisztelt hölgyeim!

Liv Ullmann az önéletrajzi könyvében azt írja, hogy amikor Ingmar Bergmannal Farö szigetén éltek, akármilyen is volt az idő, vagy száz métert kellett gyalogolni, hogy elérjék azt a bizonyos félreeső kis helyet, ahol a deszkafal hasadékain át a tengert lehetett látni.

Ulickaja meg egyenesen azt állítja, hogy hősnője, Médea – akit nagyon is jól ismer – birtokolja a Krím félszigeten a világ legszebb kilátással rendelkező budiját.

Beleborzongok, ha arra gondolok, milyen lehet, mondjuk egy téli estén, a legtermészetesebb magányban, éppen teleholdkor az ezüst minden árnyalatában tündöklő Balti-tengert lesni! És valósággal belesajog a szívem a látványba, amint a félsziget hosszú, kettős hegylánca meglehetősen meredeken ereszkedik a távolban a tenger foszlányaihoz...!

Mégis, szeretve tisztelt Hölgyeim – ne tartsanak elbizakodottnak –, ezennel beszállok a nemes versengésbe, hogy valójában hol található a világ legszebb kilátással rendelkező budija.

Versenyző objektumomról Önöknél kissé bővebben írok, talán mert megszoktam, hogy hazámról a világban keveset tudnak, azt is sokszor rosszul – most nem beszélve azokról a talán lelki zavarokkal küszködő alakokról, akik gyakran tudatosan hazugságokat, ordenáré rágalmatokat terjesztenek rólunk: ilyen, budikról szóló, felemelő és nemes szövegkörnyezetben valóságos blaszfémia lenne szót ejteni róluk.

Ha egy pillantást vetnek a térképen Európa közepére, bizonyára feltűnik egy érdekes rajzolat: a Duna kettős S-kanyart leírva, kitartóan kelet felé tartó útjáról derékszögben délnek fordul. Ilyen nagy folyók, mint a Duna, ritkán engedik magukat így terelgetni, mennek toronyiránt, elmosva mindent maguk előtt. Így is tett még vad őskorában, nekizúdult és kettészakította a Pilis–Börzsöny hegyvonulatot – a kettős kanyar végül is egy bölcs kompromisszum eredménye. Mivel versenyző objektumom a kettős kanyar utolsó kunkorában, egy hegyecske derekán található, a deszkán üldögélve először is szinte két, egymás természetétől elűtő folyóvizet látok: a felső, hegyek közé szorított szakaszon egy határozott, sietős, áradáskor bizony kíméletlent; lejjebb, a lapályos részen

egy széles, lustán elterülőt, mely az utolsó kanyar megtétele után szinte kedélyesen tengeröblöt játszik. Itt rakta le a hegyek bontásából keletkező hordalékot, melyet aztán kettészakadva szinte átölel, egészen Budapestig húzódó, lapos szigetet alkotva. Csaknem a sziget csúcsán egy ősrögre települt falucska: a parti, hatalmas füzek takarásából csak két templomtornya emelkedik ki – de ezek kellene ide nagyon is, akármelyik giccsfestő megmondhatja. Szemben velem, a túloldalon, egy Nagy-Villámnak nevezett csúcs – megfigyelési pontom a derekáig sem ér fel. Búbján egy költői lelkületű emberek által épített kőtorony, egy kilátó, a hatalmas tájban szinte jelentéktelen pontocska, de mégis a világ csodáinak egyike: legszebben a nyár eleji holdkeltekor rajzolódik ki, amikor is a telehold az ő vonalkája mögül bukkan elő. Kelet felől, bátyja vállára hajtván fejét a Kis-Villám: oldalát kapzsi emberek kemény kövéért két ponton is megbontották, majd szerencsére felhagytak a bányászattal. Az ilyen hegyeken ejtett sebek általában lehangolók, de a Kis-Villámnak most szinte jól áll, hogy hatvan év elteltével úgyahogy benőtte a növényzet: mintha két merev, de átható bagolyszemmel figyelné a lába alatt kettészakadó Dunát. Magunk között úgy is hívjuk: a Bagoly.

A budi deszkáján békésen üldögélve – jövetelem eredendő okát már el is felejtve –, fejemet nem is kell, elegendő, ha a szemem mozdítom: nyugat felé a Nagy-Villám magasságával vetélkedő csúcson a Fellegvár. A magyar királyoknak a középkortól kezdve folyamatosan épített, olykor pusztuló vára. Ludmilla említi, hogy Médea budijából el lehet látni ősi várromokhoz, amelyek éles szemmel, akkor is csak tiszta időben kivehetők – az én budim vára itt van karnyújtásnyira, minden részlete, tornya, boltívei, lépcsőzete öreg szemmel is látható. A Krímben és az itt épült ősi vár valószínűleg hasonló, hisz mindegyiket kemény ostromok kiállítására építették, magas falúak, bástyások, toldalékrészekkel erősítettek, nem afféle, a nagyravágyásba és a gögbe belegárgyult uralkodó rafinált ízléssel tervezett, cukor- és arany mázzal leöntött épületegyüttese. És: szeretve tisztelt Hölgyeim! Még mindig nem kell a fejemet mozdítanom! Ha kelet felé pillantok, a Duna – melynek vize olajzöld, tengerkék, aranybarna, ezüst, zordszürke, alkonyvörös és áttetsző égszínkék tud lenni – széles öbölkanyarja fölött, a magasban ott fénylenek a Naszály csupasz mészkőfalai. Déli verőn halovány sárgásrózsza beütéssel, alkonyatkor felizzanak, mint az ég alja.

Órák hosszát tudnék még fecsegni a finom részletekről, a színekről, illatokról, hangulatokról, de nem akarok visszaélni becses türelmükkel. Vázlatnak – melyből láthatják, méltó versenytársuk vagyok – most elég ennyi.

Valami megézés azt súgja, léteznie kell még egy versenytársunknak. Ha van, feltétlenül a Pireneusokban: egyszer láttam egy hosszabb dokumentumfilmet erről a vidékről – azóta akár nyúlfarknyit is megnézek –: elbűvölő, varázslatos, otthonnak méltó, szerelmes vidék. Csak ott lehet – ha van még egy, az előzőekhez mérhető, különleges helye a világnak. Valószínűleg azért nem tudunk róla, mert tulajdonlója nem akarta a felszínes, lepcsés, szenzációhajhász világgal tudatni a titkot. Vagy ha szolt is róla, esetleg baszk nyelven tette, amit még a magyarnál is kevesebben ismernek.

Liv azt meséli, hogy amikor Amerikában sztároskodott, a nagy csinnadrattás hacacaréban számolta a napokat, mikor térhet vissza Farőre, mikor üldögélhet újra a huzatos budi deszkáján. Mert ott éri igazán, milyen nagyszerű is az élet. Azt mondják az úgynevezett modernség felkent okosai, hogy az otthon, tágabb értelemben a haza mint lelki szükséglet, de mint még fogalom is idejétmúlt, elavult, a világ ma már egy nagy falu, mindegy, hol van benne az ember. Divatos, jól fizető gondolatok ezek, bár meglehet, a mondogatók őszinték,

ők sosem éreztek ilyet: elvégre léteznek érzelmi fogyatékosok is – de hát mégiscsak az a helyzet, hogy léteznek a világban helyek, ahol a lélekkel született ember jobban érzi, milyen gyönyörűséges is az élet.

E nemes verseny eldöntésére az lenne a kifogásolhatatlan s egyben sportszerű eljárás, ha mi: Liv, Ludmilla, a Pireneusi Ismeretlen és én, négyesben, sorra felkeresnénk a pályázó objektumokat, és részrehajlás nélkül eldöntenénk, melyik érdemi ki „a világ legszebb kilátású budija” címet. Sajna, anyagiak hiányában én ezt nem tehetem meg. Az a helyzet, hogy nem vittem valami sokra az életben – valami ifjúkori ábrándos elképzelésnek engedve csak egy magyarul író ember lett belőlem. Szüleim nem figyelmeztettek, mert fogalmuk sem volt a világ efféle dolgainak állásáról, és pechemre nem akadt egy atyai jóbarát se, aki felvilágosított volna elhatározásom következményeiről. Így hát ilyen nagy utazásokról, hogy például elmenjek Farőre vagy a Krímbe, akár a Pireneusokba, csak álmodhatok. De itt teszem közzé, ha valamelyikük véletlenül Magyarországon jár: szívesen megmutatom neki a dunakanyari Nagy Helyet! Tehetségemhez képest boldogan vendégül látom. Biztos vagyok benne, hogy itt, az első pillantás után még vendégként is megérik, milyen gyönyörűséges tud lenni az élet.

Napsütés